

Kako je gradbena jama za Bežigradom postala ustvarjalni laboratorij

rtvslo.si/kultura/drugo/kako-je-gradbena-jama-za-bezigradom-postala-ustvarjalni-laboratorij/541774

• • • ● ● Drugo

N. Š.

9. november 2020 ob 18:22

Ljubljana - MMC RTV SLO, STA

"Ti nam kažejo pogled v prihodnost naravnih procesov v odsotnosti človeka," pravi **Gaja Meznarić Osole** iz Trajne in **Maša Cvetko** iz društva prostoRož.

"Bežigrajski krater se nam je zdel kot idealen prostor, saj je poseljen s številnimi invazivnimi rastlinami, hkrati pa leži v bližini lokalne skupnosti in ni daleč stran od mestnega središča." Foto: prostoRož

V sodelovanju društev Trajna in prostoRož ter Društva za permakulturo Slovenije je na območju skoraj 30-letne gradbene jame za Bežigradom letos poleti zaživel ustvarjalni laboratorij Krater. Pri projektu aktivno sodeluje tudi oblikovalec **Rok Oblak**. Krater lokalcem, ustvarjalcem in drugim ponuja možnost in prostor za uresničitev projektov.

Letni prostor

Jesen je bila ciljni čas za zagon aktivnosti, a je vmes posegla epidemija. Tako so izvajanje aktivnosti prestavili na pomlad. Krater je bil že od začetka načrtovan kot letni prostor,

"zimski čas tako izkoriščamo za delo na infrastrukturi, pripravo spletne strani in planiranje programa".

Začelo se je tako, da so v Trajni iskali primeren prostor za izvajanje oblikovalskega projekta Simbiocen, ki trenutno nastaja v okviru Mreže raziskovalnih centrov umetnosti in kulture – RUK. Na gradbeno jamo jih je opozoril članek *Javni raj Matevža Grande* v reviji Outsider.

"Bežigranski krater se nam je zdel kot idealen prostor, saj je poseljen s številnimi invazivnimi rastlinami, hkrati pa leži v bližini lokalne skupnosti in ni daleč stran od mestnega središča. Tovrstni prostori so izjemnega pomena gledano tako iz vidika biotske pestrosti, kot tudi kot potenciala za njeno začasno rabo za okoliško prebivalstvo. V tem predelu Bežigrada sta na primer ena od dveh najbolj zanimivih zelenih prostorov v Ljubljani (poleg tega še Plečnikov stadion), pa sta oba nedostopna," še razmišljata Gaja Mežnarić Osole in Maša Cvetko.

V samoniklem urbanem gozdu želijo postaviti raziskovalno enoto, *"ki prek sonaravne mikro-produkcije skupaj z rastlinami skrbi za regeneracijo degradirane površine in oblikovanje novih dobrin za potrebe lokalne skupnosti"*. V prostoru želijo ustvariti od izobraževalnega programa do trajnostnih izdelkov in infrastrukture iz lesa in celuloze invazivnih rastlin ter novih biokompozitnih materialov.

Prvo zavetišče za zlate ribice v Ljubljani

Med drugim nameravajo stare telefonske govornice predelati v kompostna stranišča, iz odrabljene umetniške instalacije pa so že zgradili prvo zavetišče za zlate ribice v Ljubljani. Sogovornici sta poudarili, da je večina elementov v Kraterju predelanih iz odrabljenih ali odpadnih kosov, kar je tudi eno od vodil in izzivov pri delu ekipe. Poleg produkcijskih enot na Kraterju načrtujejo še pester izobraževalni program, ki bo prav tako odprt za sooblikovanje.

S prihodnjo pomladjo na Kraterju načrtujejo, da bodo zabojniki pripravljene za odprtje mizarske delavnice, delavnice ročne izdelave papirja ter laboratorija za eksperimentiranje z biokompoziti, ki nastanejo s pomočjo glivnih micelijev. Poleti pa načrtujejo izvajanje poletne šole Krater, namenjene vsem okoljsko in družbeno odzivnim oblikovalcem in ostalim ustvarjalcem.

Dnevi odprtih vrat predvidoma ob torkih

Obiskovalci lahko na Krater sicer vstopajo le, ko so tam prisotni projektni partnerji. Spomladi bo to ob tekočih dogodkih še ob dnevih odprtih vrat, predvidoma ob torkih popoldan.

Če bodo javni dogodki tudi v prihodnje onemogočeni, bodo produkcijske enote uporabili za ustvarjanje znotraj ožje delovne skupine. Širši javnosti pa bodo izobraževalne vsebine predstavljali preko spletne strani in družbenih omrežij.